

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Νίκος Εγγονόπουλος:

**ΝΕΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΠΑΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ
ΦΕΝΤΕΡΙΚΟ ΓΚΑΡΘΙΑ ΛΟΡΚΑ ΣΤΙΣ 19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΤΟΥ 1936 ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΑΝΤΑΚΙ ΤΟΥ ΚΑΜΙΝΟ ΝΤΕ ΛΑ
ΦΟΥΕΝΤΕ**

... una acción vil y disgraciado

(Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σ. 243)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Παραδείγματα ερωτήσεων ελεύθερης ανάπτυξης

1. Τι νομίζετε ότι επιδιώκει ο ποιητής με τα κεφαλαία γράμματα και το μακροσκελή τίτλο;
2. Ο τίτλος «υπόσχεται» να δώσει νεότερες πληροφορίες για το θάνατο του Λόρκα. Σε ποιο βαθμό πραγματοποιείται αυτή η υπόσχεση;
3. α) Ποια γενική κρίση εκφράζει ο ποιητής για την τέχνη και την ποίηση στους τρεις πρώτους στίχους;
β) Σε τι διαφοροποιείται ο πρώτος από το δεύτερο στίχο και με ποιο σχήμα λόγου;
4. Σε ποια διαπίστωση προβαίνει ο Εγγονόπουλος με το στίχο «η τέχνη και η ποίησις μας βοηθούνε / να πεθάνουμε»;
5. Το ποίημα είναι χωρισμένο σε τρεις ενότητες. Αφού τις εντοπίσετε, να επισημάνετε:
α) Τι (ή ποιους) ειρωνεύεται (ή σαρκάζει) σε κάθε ενότητα ο ποιητής;
β) Ποιες λέξεις τονίζουν το αίσθημα της ειρωνείας;
γ) Ποιους (ή τι) υπερασπίζεται;
6. Τι προοικονομεί το «μότο» του ποιήματος [... una acción vil y disgraciado] (μια πράξη άνανδρη και απεχθής);

7. Αν θεωρήσουμε ότι το ποίημα καταγράφει μια διαμαρτυρία του ποιητή, να επισημάνετε:
 - α) Σε ποιους απευθύνεται ο ποιητής και τι καταδικάζει;
 - β) Υπάρχει κάποια «αντιπρόταση» του ποιητή;
8. Γιατί ο ποιητής αποκαλεί τα χρόνια μας «σακάτικα»;
9. Εκτός από τη «φυσική» εξόντωση, με ποιους άλλους τρόπους είναι δυνατόν, κατά τη γνώμη σας, να «δολοφονηθεί» ένας καλλιτέχνης;
10. Γιατί *«η τέχνη και η ποίηση δεν μας βοηθούν να ζήσουμε»*;
11. α) Τι εννοεί ο ποιητής με την άποψη *«είθισται / να δολοφονούν / τους ποιητάς»*;
- β) Το να είναι κανείς ποιητής μπορεί από μόνο του να είναι αρκετό για να απειλείται η ζωή του;
12. Με δεδομένο ότι ο Εγγονόπουλος αρχικά δέχτηκε κυρίως χλευαστικά σχόλια για την ποίησή του (εξαιτίας της τολμηρότητας της υπερρεαλιστικής του γραφής), μπορούμε να διακρίνουμε στο ποίημα στοιχεία αυτοσαρκασμού;
13. Ποια είναι η βασική ιδέα που διατυπώνεται στο ποίημα;
14. Ξέρετε άλλα παραδείγματα από την Ιστορία ή τη σύγχρονη πραγματικότητα που ενισχύουν την άποψη του ποιητή, ότι δηλαδή *«στα χρόνια τα δικά μας τα σακάτικα - / είθισται να δολοφονούν / τους ποιητάς»*;

2.2 Παραδείγματα ερωτήσεων σύντομης απάντησης

1. α) Να δώσετε ένα τίτλο σε καθεμιά από τις ενότητες του ποιήματος.
β) Τι παρατηρείτε ως προς τη σχέση των ενοτήτων μεταξύ τους;
2. Τι αισθάνεται ο ποιητής για τους *«αργόσχολους και ματαιόδοξους γραφιάδες»*;
3. Ποιο συναίσθημα του ποιητή εκφράζει η επιφωνηματική φράση *«μα επί τέλους!»*;
4. Ποια σχήματα λόγου διακρίνετε στους τρεις πρώτους στίχους;
5. Τι παρατηρείτε σχετικά με τη γλώσσα και την έκφραση του ποιητή;
6. Να εντοπίσετε τις λέξεις που αποδίδουν το κυρίαρχο αίσθημα του ποιητή στο συγκεκριμένο ποίημα.
7. Πού θα περίμενε κανείς να συναντήσει αυτή τη «γλώσσα» με την οποία είναι γραμμένο το ποίημα;

8. Να επισημάνετε τρεις λέξεις με «αντιποιητικό» περιεχόμενο.
9. Γιατί άραγε ο ποιητής διαχωρίζει την «ποίηση» από την «τέχνη» στον πρώτο και δεύτερο στίχο;

2.3. Συνδυασμός ερωτήσεων σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Να παρουσιάσετε το συναίσθημα του ποιητή που ξεχωρίζει σε κάθε ενότητα και να αναλύσετε ιδιαίτερα τη διάθεσή του στην γ' ενότητα.
2. Ο Εγγονόπουλος θεωρείται «συνεπής» υπερρεαλιστής.
 - α) Ποια χαρακτηριστικά του ποιήματος αυτού συνηγορούν υπέρ αυτής της άποψης;
 - β) Να εντοπίσετε και να αναλύσετε ένα καθαρά υπερρεαλιστικό στοιχείο.
3. α) Επιλέξτε τρεις στίχους (ή λέξεις) που δείχνουν το αίσθημα της αγανάκτησης (και σαρκαστικής διάθεσης) του ποιητή.
β) Ποιο σημείο από αυτά που επιλέξατε δημιουργεί τη δυνατότερη εντύπωση για την παραπάνω διάθεση του ποιητή; Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.
4. α) Ποιοι στίχοι θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως πεζός λόγος;
β) Διατυπώστε αυτούς τους στίχους σε μια πρόταση που να αποδίδει περιληπτικά το περιεχόμενο του ποιήματος.
5. Η στίξη απουσιάζει από το ποίημα (με εξαίρεση τις διπλές τελείες και ένα θαυμαστικό).
 - α) Γιατί νομίζετε ότι παραλείπει τη στίξη ο ποιητής;
 - β) Δημιουργεί αυτή η έλλειψη δυσκολίες στην ανάγνωση και κατανόηση του ποιήματος;
6. α) Να καταγράψετε τα ρήματα του ποιήματος.
β) Τι δείχνει ο περιορισμένος αριθμός τους;
7. Στη β' ενότητα του ποιήματος «*περιφρόνησις ... φασιστών*» παρατηρείται συσσώρευση επιθέτων. Να τα επισημάνετε και να εξηγήσετε τη σημασία τους.
8. Σε ποιο χρόνο βρίσκονται τα ρήματα του ποιήματος; Να εξηγήσετε το λόγο της προτίμησης αυτού του χρόνου.
9. Ποια συναισθήματα σας υποβάλλει το ποίημα; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφερόμενοι σε συγκεκριμένους στίχους.

2.4. Παραδείγματα ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου

2.4.1. Ερωτήσεις σύζευξης

Να γράψετε δίπλα από τον κάθε αριθμό της πρώτης στήλης το γράμμα του στοιχείου της δεύτερης στήλης που αντιστοιχεί σ' αυτό (περισεύει ένα):

A	B
1. «δεν μας βοηθούν να ζήσουμε ... μας βοηθούνε να πεθάνουμε» (στ. 1-3)	α. σχήμα οξύμωρο β. ειρωνεία
2. «η τέχνη και η ποίησις μας βοηθούνε να πεθάνουμε» (στ. 2-3)	γ. σχήμα άρσης - θέσης
3. «μα επί τέλους!»	δ. λυρικό στοιχείο
4. «είθισται»	ε. αντιποιητική λέξη
5. «ξεφουρνίζουν»	στ. λόγιο στοιχείο

2.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ελεύθερης ανάπτυξης

- A. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.
 - Ποιον από τους παρακάτω τίτλους θα προτιμούσατε για το ποίημα:
 - α) Οι συνθήκες θανάτου του Λόρκα.
 - β) Η μοναξιά του καλλιτέχνη.
 - γ) Μην πυροβολείτε τον ποιητή.
 - δ) Η τραγική μοίρα των πρωτοπόρων.
- B. Να δικαιολογήσετε τους λόγους της προτίμησής σας.
2. A. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση.
 - Ο τόνος του ποιήματος είναι:
 - α) δηκτικός
 - β) εγκωμιαστικός
 - γ) κωμικός
 - δ) λυρικός
- B. Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Το ποίημα αυτό ανήκει στην ποιητική συλλογή του Εγγονόπουλου «Έν ανθρωπό έλληνι λόγω» που δημοσιεύθηκε το 1957. Τι μπορεί να ενέπνευσε ή να παρακίνησε τον ποιητή να αφιερώσει στη μνήμη του Ισπανού ποιητή Λόρκα ένα τέτοιο ποίημα, είκοσι περίπου χρόνια μετά τη δολοφονία του;
2. α) Ποια κριτική ασκεί ο Εγγονόπουλος στους δημοσιογράφους της εποχής του;
β) Ποιο νομίζετε ότι είναι το χρέος ενός υπευθύνου δημοσιογράφου;
3. Ο Λόρκα είχε προειδοποιηθεί από τους φίλους του ότι κινδύνευε η ζωή του από τους φασίστες, αλλά δε θέλησε να εγκαταλείψει τη Γρανάδα (όπως τον συμβούλευαν):
α) Ποια γνώμη σχηματίζετε για τη στάση ζωής του ποιητή;
β) Αυτό το στοιχείο νομίζετε ότι ενισχύει ή αποδυναμώνει την άποψη του Εγγονόπουλου ότι «η τέχνη και η ποίηση μας βοηθούνε να πεθάνουμε»;
Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
4. Να διαβάσετε το ποίημα του Ν. Καββαδία που είναι επίσης αφιερωμένο στο θάνατο του Federico Garcia Lorca¹ και να παρουσιάσετε με ποιο τρόπο το ίδιο γεγονός εμπνέει διαφορετικά τους δύο ποιητές.
5. Ως αποτέλεσμα κάποιων άλλων «σακάτικων» χρόνων (της δικτατορίας του 1967-1974), ο Γ. Σεφέρης το 1969 γράφει τη γνωστή *Δήλωσή* του (Κ.Ν.Α. Γ' Γυμνασίου, σ. 300). Να συγκρίνετε το περιεχόμενό της με το ποίημα αυτό του Εγγονόπουλου.
6. Να διαβάσετε το ποίημα του Γ. Σαραντάρη «*Δεν είμαστε ποιητές σημαίνει...*» (Κ.Ν.Α. Α' Λυκείου, σ. 257) και να επισημάνετε τη διαφορά οπτικής γωνίας σε σχέση με το ποίημα του Εγγονόπουλου.

¹ *Ανέμισες για μια στιγμή το μπολερό / και το βαθύ πορτοκαλί σου μεσοφόρι. /
Αύγουστος ήτανε δεν ήτανε θαρρώ, / τότε που φεύγανε μπουλούκια οι Σταυροφόροι. /
Παντιέρες πάγαιναν του ανέμου συνοδιά / και ξεκινούσαν οι γαλέρες του θανάτου. /
Στο ρογοβύζι ανατριχιάζαν τα παιδιά / κι ο γέρος έλιαζε ακαμάτης τ' αχαμνά του. /
Του ταύρου ο Πικάσσο ρουθούνιζε βαριά / και στα κουβέλια τότε σάπιζε το μέλι. /
Τραβέρσο ανάποδο - πορεία προς το Βοριά. / Τράβα μπροστά - ζοπίσω εμείς - και μη σε μέλει. /
Κάτου απ' τον ήλιο αναγαλλιάζαν οι ελιές / και φύτεωναν μικροί σταυροί στα περιβόλια. /
Τις νύχτες στέρφες απομέναν οι αγκαλιές / τότες που σ' έφεραν, κατσίβελε, στη μπόλια.*

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

1. Να συγκρίνετε το ποίημα του Γ. Σεφέρη “Ελένη” (Κ.Ν.Λ. Α΄ Λυκείου, σ. 227) με τα ποιήματα του Ανδρέα Εμπειρικού και του Νίκου Εγγονόπουλου που περιέχονται στο σχολικό βιβλίο (σσ. 240-243) και να επισημάνετε τις ομοιότητες και διαφορές που παρουσιάζουν ως προς τους εκφραστικούς τρόπους που χρησιμοποιούν και την τεχνοτροπία.

2. Το ποίημα αυτό «καταθέτει» τον προβληματισμό του ποιητή σχετικά με τη μοίρα των καλλιτεχνών, που, όταν είναι πρωτοπόροι, προκαλούν με το έργο τους το ποιητικό και κοινωνικοπολιτικό κατεστημένο. Να εκθέσετε τις απόψεις σας για το ζήτημα αυτό σε ένα δοκίμιο περίπου 300 λέξεων. Στην εργασία σας μπορείτε να λάβετε υπόψη τις ακόλουθες γνώμες και στίχους:

α) «Οι λέξεις στο ποίημα σαλεύουν, κρατώντας με τα χέρια τους τον κομμένο λαιμό τους».

Τ. Σινόπουλος

β) «Τούτη η εποχή
του εμφύλιου παραγμού
δεν είναι εποχή
για ποίηση
κι άλλα παρόμοια
σαν πάει κάτι

να γραφεί
είναι
ως αν
να γράφονταν
από την άλλη μεριά
αγγελτηριών
θανάτου...»

Ν. Εγγονόπουλος

γ) «Δεν έχω γράψει ποιήματα
μέσα σε κρότους
μέσα σε κρότους
κύλησε η ζωή μου
Τη μίαν ημέρα έτρεμα
την άλλην ανατρίχιαζα

μέσα στο φόβο
πέρασε η ζωή μου
Δεν έχω γράψει ποιήματα
δεν έχω γράψει ποιήματα
μόνο σταυρούς
σε μνήματα
καρφώνω»

Μ. Σαχτούρης (1958)

δ) «Δεν ξέρω. Κι οι ποιητές τι να χρειάζονται σ' ένα μικρόψυχο καιρό;»

Γ. Σεφέρης

3. Μια ομάδα μαθητών θα μπορούσε να αναλάβει:

α) Την παρουσίαση της ποίησης του Λόρκα.

β) Την μελοποιημένη ποίηση του Λόρκα στην ελληνική δισκογραφία.

γ) Τον τρόπο που παρουσιάζει ο Οδ. Ελύτης το Λόρκα στα *Ανοιχτά Χαρτιά* (σσ. 484-492).

5. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία²

(45 λεπτά)

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ

ΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑ

ΜΑΘΗΜΑ: Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Ν. Εγγονόπουλου: «*Νέα περί του θανάτου....*»

ΗΜΕΡ/ΝΙΑ:

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

1. Τι επιδιώκει ο ποιητής με το μακροσκελή τίτλο;

.....
.....

Μονάδες 2

2. Αν θεωρήσουμε ότι το ποίημα καταγράφει μια διαμαρτυρία του ποιητή, να επισημάνετε:

α) Σε ποιους απευθύνεται ο ποιητής και τι καταδικάζει;

β) Έχει κάποια αντιπρόταση;

.....
.....

Μονάδες 6

3. Να αναλύσετε νοηματικά τους τρεις πρώτους στίχους του ποιήματος.

.....
.....

Μονάδες 6

4. Να γράψετε μία ή δύο παραγράφους με τη δική σας ερμηνεία του ποιήματος.

.....
.....

Μονάδες 6

² Για το ποίημα αυτό παραθέτουμε μόνο κριτήριο για ωριαία γραπτή δοκιμασία. Οι συνάδελφοι, που επιθυμούν να διεξάγουν ολιγόλεπτη δοκιμασία, μπορούν να συντμήσουν το κριτήριο αυτό.